

Artikelarkiv Arvesølv 2003

Breve fra moder og søster

af Morten Eriksen

Hovedparten af den danske hærstyrke, både almindelige værnepligtige og den såkaldte sikringsstyrke, var under 1. Verdenskrig 1914-1918 placeret langs den nysanlagte Vestvold eller Vesteliceinte rundt om København for at sikre hovedstaden mod en mulig tysk krænkelse af Danmarks neutralitet. En af soldaterne var underkorporal nr. 957 Hansen, årgang 1914. Bag titlen og navnet gemmer sig Laurits Hansen fra Vestergård i Dræby, søn af gårdejer Hans Hansen (1856-1917) og hans hustru, Hanne Sørine Hansen (1867-1950).

Laurits, født 1894, blev som 20-årig indkaldt 15/4 1914 og var i tjeneste til 28/1 1916. Efter en periode hjemme, var han atter i tjeneste fra 20/11 1916 til 6/2 1917. På grund af faderens sygdom og død i sommeren 1917 blev han ikke genindkaldt. I den sidste periode gjorde han tjeneste ved 3. artilleribataljon i Avedørelejren og var privat indkvarteret, som det var almindeligt i denne specielle periode, på "Bækgården" i Greve pr. Tåstrup.

Fra den sidste periode, omkring julen 1916, hvor Laurits altså lige er draget af efter at have været hjemme i næsten 1 år, stammer nedenstående breve, som venligst er overladt arkivet af Laurits' søn, Hans Hansen, Dræby. Med dennes tilladelse er de gengivet med den originale stavning og tegnsætning, men desværre kan brevskrivernes nydelige håndskrift kun ses på originalerne. To af brevenes dato måtte rekonstrueres ud fra oplysningerne i brevene, men er ikke sikker.

Brevene er fra Laurits' moder, Hanne Sørine, og storesøsteren Alma, født 1890. Der har givetvis været mange flere, også fra Laurits, men disse er de eneste bevarede. De giver et tidsbillede af livet på gården i Dræby, nyt om familien og de lokale, datidens transportmuligheder, elektricitetens ankomst til Dræby, det evige "send flere penge" tema og meget andet. Men først og fremmest får man et rørende billede af et tæt familieliv og tidløs moder- og søsterkærlighed og omsorg for den jo ikke helt lille søn og broder. Og brevskrivning til børnene var dengang som senere ikke faderens afdeling!

Fars Fødselsdag Aften (25.11.1916.red.)

Kæreste lille Broder

Tak for Brevet kære Laurits vi var nede ved 6 Toget og fik det; det var ikke kommen før; og det klarede jo ordentlig op paa Fars Ansigt; han var ikke misfornøjet over, det ikke kom i Morges, det er ikke nær saadan; vi kan jo godt forstaa at du ikke har saa god Postforbindelse nu som medens du var i Glostrup. Ja vi har jo et lille Selskab i Aften som du jo nok ved og nu er jeg færdig for i lidt, saa kom jeg til at tænke paa dig, dit lille Skind, vi savner dig jo, og jeg ved jo ogsaa nok, at du har skænket os adskillige Tanker i Aften; men det er da godt, at du har det

godt hvor du er, saa det bøder jo lidt paa det og det faar jo da ogsaa en Ende Gudskelov naar bare vi maa beholde Fred og Ro. De er rigtig nok ikke saa vak (vaks?) med Bil og Motorcykel kan du ikke faa lært at køre? Har du funden 16 og 20, det er en Skam at i er bleven helt skilt ad, hils dem fra os, mon de har faaet nogen gode Kvarterer; hvor er det ellers et par pæne Fyre, jeg har jo aldrig set dem civile før den Dag i rejste. Vi reddede jo da Gudskelov den 3 Aars og nu har den det snart helt godt; men den har været noget sløj hidindtil nu skal vi se at faa lidt Kød paa den den faar Mælk hver Dag, det tog ogsaa slemt til den kan du tro. Føllet er ogsaa bedre. Jeg tror jeg vil til Sangfest i Morgen hvis det bliver godt Vejr, Sangforeningen holder Konsert oppe i Huset¹), det er saa lidt Afveksling, men her er et grusom Regnvejr, saa det er næsten ikke til at komme nogen Steder. Jeg skal ellers hilse dig fra Marie og Aage og Else²), de sidder her vi har jo faaet os et lille Ben at gnave til en lille Dram.

Søndag Ja nu skal jeg lige have sendt dig en Hilsen kære Broder og saa vil Moder slutte Brevet, hvad mon du bestiller i Dag? En rigtig kærlig Hilsen til Dig fra Søster.

Kære Laurits! Ja tak for dit Brev. Gud ske Lov at du har det saa godt ja det er jo morsomt at komme saadan ud og se lidt til andres Skikke, jeg vilde ønske at jeg ogsaa var ung og kunde komme ud at røre Vingerne, lad mig nu se kære Laurits at du benytter din Ungdom til noget godt, og faar noget ud af Livet, til Gavn for Dig selv og til Glæde for andre, og tag Lære af det gode du høre og ser, er du langt fra Tune Landbrugsskole, ja Fru Brink Lassen er jo en Sødster til Niels Larsen i Lille Viby men det ve du jo vel, ja vi glæder os jo rigtig til at tale med Dig til Jul før bliver det naturligvis ikke men det gør jo heller ikke noget naar du har det godt. Ja vi havde jo ordentlig Fremmede i Aftes -Faders gode Venner ja han blev jo glad for dit Brev i Aftes, vi sendte Aage ned til 6 Toget og fik det – det kom nemlig ikke med Posten om Formiddagen. Der er jo ellers ikke saadan noget nyt, men det er jo heller ikke det, det staar paa for at faa Brev. Har du funden 16? Ja, det er rigtignok fine Bønderfolk, er de Bondefødt? Vi andre vi slider os jo anderledes op – hjælper i til med noget? Ja nu kommer jeg til at slutte for denne gang Alma skal til 4 Toget med Brevet saa har du det i Morgen.

De kærligste Hilsener sendes dig af din egen kære Moder

Mange Hilsener og Tak for Lykønskningen fra Fader Var du Søsyt over Bæltet i Søndags?

Dræby 1. December (1916)

Kære Laurits,

Mange Tak for din Fødselsdaghilsen, ja vi havde det saa rolig den Dag. Det er ellers ikke fordi jeg har noget særlig at skrive om, men jeg tænkte du skulde have en lille Søndagshilsen fra os. Der siges at vi faar Strøm sidst i næste Uge men vi ve det ikke om det passer, der menes ogsaa at det kun bliver for en kort Tid, og at det er nærmest for at faa Penge udbetalt til Terminen, og det er vel snarest trolig, Verden er jo beregnet, nu faar vi jo se hvordan det gaar, Ja ellers er her ikke noget nyt kære Laurits, nu har du jo været borte i 14 Dage som Tiden den gaar. I Morgen

Familien på Vestergård. Billedet er taget ved Laurits' konfirmation i 1908.

rejser Tante Hanne og Niels ind og besøge Hans, men du kommer vel ikke til København paa Søndag.

Kærlig Hilsen fra os alle

Din Moer

Dræby 6/12 16

Kære Laurits

Jeg sidder ene, saa synes jeg at jeg bedst kan faa Tiden til at gaa med at tale med dig, ja nu glæder vi os jo til Jul, endskønt det jo nu er den 3. Juleaften i Træk vi maa undvære dig, men det er jo allerværst 3) naar du har det godt, og saa faar du jo ogsaa nok en glad og velsignet Juleaften den holder vi jo bedst kære Laurits med Julen(s) Herre den Herre Jesus Christ uden ham havde vi jo ingen Jul, og han er os jo nær hvor vi saa er, naar bare vi kun selv vil søge ham. Har i tænkt over i 4 Soldater om i skal give Julegave til Eders Husfrue eller hvordan? Vi har faaet Brev fra Morbroder Søren i Dag, ham og Malfred rejser til København på Fredag, og de bad om din Adresse, som jeg har skrevet til dem, men jeg skrev jo ogsaa, at det var tvivlsomt om du kunde komme til København men du faar vel nok Brev fra dem, saa kan du jo se, svært som Familien gæster København i denne Tid.

Vi sender temmelig sikkert din Cykel i morgen,

Aage er oppe at hente den jeg tænker nok han faar den, saa kan de tage den med ned til St. i morgen for der skal vi levere Hvidkaal, Du skal have $4^{3/4}$ Øre pr. Kg – det er vel nok ikke saa meget men det føre vel ikke til noget at lade den sidde. Vi tærsker Blandkorn i disse Dage ellers er der ikke saadan noget nyt, jo det er sandt Povl i Bellinge er vist ved at købe en Gaard paa 46 Td hel splinter ny opført i Sommer henne i Veflinge men jeg ved ikke rigtig hvor det er, 55000 Kr, det er jo billig. Bygningerne er assurede for 35000 Kr, og der er da nogen Besætning og en Masse Kunstgødning og to Heste til 3000 Kr om der er flere ve jeg ikke, 6 Kvier og nogle Kalve og det var 1 Kl saa det bliver vist slet ikke noget for Jorden, der garanterer 500 Td Korn – mon det passer? Men Povl sagde det selv i Lørdags, vi var ude i Odense da var han ude at tale med Ejeren og han har været henne og set den. Saa en kærlig Hilsen fra os alle 3

Din Mor

Hvis vi sender Cyklen i Morgen sender jeg lige et Kort
level skriv snart

Kæreste Broder

Tak for dit Brev i Gaar og haaber du er rask og har det godt i denne her forfærdelige Kulde; her ryger og fyger det i Dag saa det er gruligt. Far og Mor var jo saa i Sydfyn og kom ikke hjem før i Mandags Middag de var paa Heldeggaard ogsaa, dernede er der ogsaa Kaneføre de kørte i Kane dernede. Det var pænt af dem at de saadan var i Taastrup og hente dig. En lille Nyhed: Anders Kaspersen og Karla havde Bryllup i Fredags uden nogen som helst anede det de havde Kongebrev og pr Bil til Odense og blev viet. Vi skal tage Langhalm af sidst i Ugen bare det da vil blive lidt manerlig Vejr her er

*Underkorporal 957, Laurits Hansen,
årgang 1914*

ellers ikke noget saadan at fortælle kære Laurits, Aage skal ikke ind at være Soldat alligevel Reguleringen var i Avisen i Gaar. Mon i er ude at grave i saadan et Vejr siger Far, det er da en rædsom Tur for dig siger han; jeg skulde hilse dig mange Gange fra ham siger han.

-Jeg skal love for denne gang har Laurits ordentlig efterset Sigarkassen sagde han da han saa i den efter at du var rejst, men ok det gjorde jo ingenting. –

Nu tror jeg ikke jeg kan finde paa mere denne gang og det meste er jo noget halv Vrøvl men saa fylder det da lidt paa Papiret.

Ja saa til Slut en kærlig Hilsen fra os alle tre
Din Søster

Dræby d 11. Dcbr

Kæreste lille Broder,

Tak for dit sidste Brev, ja nu lagges det jo af Jul kære Laurits, vi har saa smaat begyndt at lave til og nu begynder jo Pøsegilderne. I Morgen skal vi til Bregner Heldagergaarden skal komme og paa Lørdag ud til Onkel Rasmus, paa Søndag skal Far og Mor op til Smedens saa det er jo ved at være drøjt nok. Nu skal Mads saa ind at være Soldat, d. 28 Dcbr og lære i Odense ⁴⁾ men skal vist ellers til Vordingborg. Rasmus ved jeg ikke hvordan vi talte med Povl forleden men da havde de intet hørt. Du har det vel som sædvanlig godt, kære Laurits, og nu begynder vi jo og længes efter dig, skriv lidt om, hvordan du mener at komme hjem om du skal hentes eller det kan jo være du kan komme af Sted saadan at du kan komme med et Tog herhjem. Hvad bestiller du om Aftenen vi snakker om dig naar vi faar tændt Lys at det er nogen lange Aftener og hvad mon du tager dig for? Vi har tærsket vores Blandkorn vi fik 26 Tdr. -jeg ved ikke, hvordan det gaar med Strømmen nu igen, i Forgaars da de prøvede en ny Maskine gik den i Stk. Krumtappen blev bøjet og det er vist et stort Arbejde at faa det i Orden. Ham du ved Jens Lundbæk og Johannes der var ovre ved Sognefogedens er paa Gymnastikkursus i Rye lige for Tiden. Johannes var ovre hos Sognefogedens i Gaar jeg talte nu ikke med ham.

Kærlig hilsen Søster

Kære Laurits

Jeg skal lige have et Par Ord med Søsters Brev, det er just ikke fordi der er noget særlig nyt, vi er kommen af med den Hvidkaal. Der var akkurat 2000 pund. Vi fik 48 kr. for den det var mer som jeg egentlig havde tænkt men det var nogle smaa faste Hoveder, du skrev kære Laurits at du mulig skrev efter 5 kr. engang enden du kom hjem, ja gør det kun hvis du trænger til dem, du ve nok at du ikke maa laane Penge, men spar alligevel lidt paa dem, min Dreng, Fader mente at bare du ikke spiller for meget Kort, det kan jeg vel nok skrive til dig uden at saare dig, kære L. for det er jo ingen Nytte til at spille højt Spil, Penge er jo ikke ret meget saa, og det er jo en Vare som ikke kan undværes, og som dog bør omgaas med Forsigtighed men skriv du kun skal vi nok sende dig en Seddel, det bliver jo nok en 10 Kr.

I Aften kommer Niels Falkenstrøm til Dræby med hele Familien og skal ud og bo i derres gamle Hjem, alt er bleven solgt fra ham saa han har rigtignok gjort det godt paa de 5½ Aar han har været i Nr. Aaby. Gud ved hvad de skal leve af de er jo 6 Børn og den gamle Svigermøder, han har mindst ødelagt 20,000 paa de 18 Aar han har været gift.

I dag er Fader bleven færdig med at pløje, og saa vil han op og pløje Mosen, Lille Olsen og Aage tærsker Rug med Plejl, og tager Langhalm af i disse Dage, ja nu tror jeg ikke der er mere den gang, venter snart at høre fra Dig og glæder os til Jul til du kommer, du har vel faaet din Cykel, maaske vi faar Brev fra dig i morgen Tirsdag, skriv du saa kun saa skal vi nok sende dig en Seddel, den kan vi vist godt lige lægge i et Brev. Kærlig Hilsen fra Fader og mig.

Dræby 14/ 12-16

Kære Laurits,

Ja nu sender jeg dig en lille Skilling af dine Kaalpenge , jeg synes jo ogsaa ligesom du selv at der er gaaet lige mange nok, men pas nu lidt paa disse hvad du skal have skal du jo have, du plejer jo ellers ikke at bruge saa mange. Vi har travlt i Dag i Aften skal det hvide Lys straale siges der, saa er det jo om at alle Lamper er i orden. Der er ellers ikke noget nyt - jo Fader var med Povl i Bellinge i Veflinge i gaar, det er en ganske dejlig Ejendom, saa flot og saadan en udmærket Avl, og Rasmus var ogsaa med, han var meget glad og optaget af det. Nu kom Fader med 20 kr i stedet for 10. Niels Jakobs Kone paa Vierø er død - i Dag er der jo Afstemning om Øerne 5) - men vi er ikke der oppe -jeg ve ikke hvad det rigtige er saa bliver vi hjemme - saa har vi ingen Skyld hvis der gøres Fejl. Levvel kære Laurits og nu ses vi jo snart hvis alt gaar vel er det jo kuns en halv snes Dage til.

Kærlig Hilsen fra os alle
Din Moder

Skriv strax naar du har modtaget Pengene, vi sender dem jo lige i Brevet

Vestergård og Sørines gæs. Ca. 1910

Min egen kære Broder!

Jeg skal ogsaa have et par Ord med, vi har tærsket i Gaar og i Dag, i Dag har vi haft lille Solskin saa jeg har dreven Heste det var en kold Tur, det er en

haard Frost herovre i disse Dage; er det dog ikke koldt for dig ogsaa kære Laurits skal du gaa 1 Mil frem og tilbage ⁶⁾ to gange om Dagen til Stillingspladsen det er da en rædsom Vej saa maa du da tabe noget af Fedtet du kunde have nødtigt at have Moder derover og faa sig saadan en Tur hver dag siger hun saa kunde hun maaske ogsaa tabe noget af sit. Jeg skal til Odense i Morgen og have mig et Par nye Støvler, Mor skal ud og sælge den sidste Gaas og tre Ænder. Gaasen tabte saa meget nu den var bleven ene den gik og skreg sig selv mager. Jeg skulde hilse dig saa mange Gange fra Far, han er lige gaaet ned til Mads Smed og tale med ham, Far vil vist have Gaarden assureret om. Ja det er jo ikke saa store Nyheder kære Laurits men det er jo heller ikke det, det kommer an paa, du har det vel fremdeles godt?

Saa til Slut en kærlig Hilsen og Godnatkys til dig fra os alle tre.

Din hengivne A

Dræby 19/12-16

Kære Laurits

I Dag har vi slagtet Gris og Kl er ni, og vi er færdig saa synes jeg at jeg lige kan naa og skrive et Par Ord til Dig; nu ved det eletriske Lys – det er jo behagelig; du skriver noget om at du godt kan gaa fra Odense og hjem kære L hvis du kunde komme, men det skal du ikke, det vilde da være ubehagelig Julenat, nej Aage siger vi godt maa faa hans Cykel og sende til Odense at du kan bruge, saa har Fader talt med Peter ude i Postgaarden ⁷⁾ at vi kan sætte den ind i Porten, deroppe i Gaarden hvor du ve at de skyder Vognene ind naar det er Regnvejr, og saa binder vi et Skilt ved med Faders Navn paa, naar du saa har Tændstikker hos dig kan du jo sagtens finde den og faa Lygten tændt og skulle du komme saadan at du kan komme med Toget, saa gør det ikke noget med Cyklen, saa kan Aage rejse med Toget ud at hente den, nu kan du jo skrive hvordan du selv mener men vi skulde jo saa have Cyklen med Fragtmanden paa Lørdag Morgen, Fader vil jo ogsaa nok køre ud at hente Dig men det er jo en slem Tur, men gaa skal du ikke paa en Julenat, ja nu glæder vi os jo til du kommer det er jo ikke saa mange Dage til bare det nu maa blive godt Vejr, sidste Juleaften var det jo et skrækkelig Vejr med Røg og Føg, saa kan du jo ikke Cykle ja det gaar jo nok kære Laurits, men saa skriver du jo saadan at vi kan faa Cyklen med Fragtmanden paa Lørdag, og saa har du jo nok forstaaet hvordan du kan faa fat i den, men husk nu at have Tændstikker hos Dig for der er vist ingen oppe paa Postgaarden.

Levvel paa snarlig Gensyn og kærlig Hilsen fra os alle 3

Din Moder

1) "Huset" er Forsamlingshuset i Munkebo

2) Tjenestefolk på gården

3) Dette kerne.fynske udtryk, måske ikke saa kendt af de yngre generationer, betyder "aldrig værd (at bekymre sig om)"

4) På ældre.fynsk "at være inde som soldat" eller "ligge ved en kaserne"

5) Her tænkes på den af Rigsdagen udskrevne første danske folkeafstemning om salget af de 3 vestindiske øer, St. Thomas, St. Croix og St. Jan, til USA. Her havde Sørine ellers chancen for at benytte sin nyserhvervede stemmeret, idet kvinder som bekendt fik valget ved grundlovsændringen i 1915.

6) Fra "Bækgården" i Greve til stillingen ved Avedøre.

7) Hotel "Postgården" i Overgade. Se billedtekst.

"Hotel Postgården" i Overgade, der blev nedrevet o. 1950 for at give plads til Politigården og Hans Mulesgade.
(Tegning af J.H. Th. Hanck fra 1838). Det er uvist om Laurits nogensinde fik brug for cyklen inde i gården!